

*Jakša Krišto**

**Drago Jakovčević, Ivan Lovrinović,
Dubravko Radošević (UR.):**

**NOVAC I EKONOMSKI RAST - MONETARNA POLITIKA
EKONOMSKOG RASTA I ZAPOSLENOSTI
Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb 2011., str. 210.**

Zbornik radova *Novac i ekonomski rast – monetarna politika ekonomskog rasta i zaposlenosti* izdao je Ekonomski fakultet u Zagrebu 2011. godine, u okviru Biblioteke Financije. Zbornik sadrži znanstvene radove predstavljene na savjetovanju *Izazovi monetarne i fiskalne politike u uvjetima nestabilnosti financijskog tržišta* koje je održano na Ekonomskom fakultetu Zagreb 25. studenog 2010. povodom obilježavanja 90-te godišnjice Ekonomskog fakulteta. Zbornik je rezultat istraživanja 15 znanstvenika – monetarnih ekonomista iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a uredili su ga prof.dr.sc. D. Jakovčević, prof.dr.sc. I. Lovrinović i dr.sc. D. Radošević.

Autori prikazuju i argumentiraju osobni pristup monetarnoj politici kao pokretaču ekonomskog rasta i zaposlenosti. Kroz devet radova nude alternativni pristup i zalažu se za aktivnu monetarnu politiku i novu ekonomsku politiku gospodarskog razvoja Republike Hrvatske. Ključne odrednice i smjernice njihova pristupa čini sedam točaka: (1) vratiti Hrvatsku narodnu banku u strukturu procesa demokratskog odlučivanja o gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, (2) definirati novu monetarnu strategiju prijelaznog razdoblja, (3) resuverenizirati hrvatske monetarne vlasti i monetarnu politiku, usvojiti adekvatnije monetarno sidro za optimalnu stabilizaciju hrvatske ekonomije, (4) deeurozacija financij-

* J. Krišto, dr. sc., viši asistent, Katedra za financije, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu (e-mail: jkristo@efzg.hr)

skog sustava, (5) deflacijska monetarna politika, (6) poticanje rasta kreditiranja u Republici Hrvatskoj i ubrzanje depozitno-kreditne multiplikacije i (7) postizanje nove monetarne politike HNB-a koja bi trebala biti anticiklična, anti-recesijska odnosno ekspanzivna, „nekonvencionalna monetarna politika“ uz mjere „kvantitativnog labavljenja“, koja bi dovela do snižavanja kamatnih stopa na kredite banaka.

Autori smatraju da je model provođenja iste monetarne politike od 1993. i Antiinflacijskog programa potrošen i da je aktivnom i samostalnom monetarnom politikom potrebno pridonijeti gospodarskom rastu, zaposlenosti i rastu proizvodnje. Doprinos nalaza predstavljenih u ovom Zborniku jest u prikazu i argumentaciji drukčijeg modela provođenja monetarne politike u Republici Hrvatskoj. Time autori otvaraju raspravu i predlažu pristupe postizanju optimalnog razvojnog puta i primjenjivanih ekonomskih politika u postizanju ekonomskog rasta i zaposlenosti. Autori prikazuju svjetska i europska iskustva, teorijske spoznaje u argumentaciji svog pristupa te ukazuju na moguće izmjene i prilagodbe monetarne politike u Republici Hrvatskoj.

Zbornik čini sveukupno 10 priloga na 210 stranica, podijeljenih u tri djela.

U *Predgovoru* autora *akademika Z. Baletića* sažeto su i koncizno iznesene preporuke i smjernice prijedloga nove aktivne monetarne politike sadržane u sedam točaka, koje se zasnivaju na nalazima u devet zasebnih članaka/istraživanja.

Prvi dio, *Monetarna politika, konvergencija i stabilnost financijskog sustava* čini šest radova koji analiziraju monetarnu politiku u Republici Hrvatskoj u uvjetima približavanja Europskoj uniji i Eurozoni. Prvi rad *Neizvjesnost i anticiklična monetarna politika* autora *D. Radoševića* ukazuje na procikličnost monetarne politike u Republici Hrvatskoj i njen odnos prema fiskalnoj politici i liberaliziranim novčanim tokovima.

S. Zdunić u radu *Zamke hrvatske antirecesijske politike i približavanja Europskoj uniji* ukazuje na neučinkovitost koncepcije fiksnog i stabilnog tečaja uz visoku razinu euroizacije na održivost antirecesijske politike oporavka gospodarstva i konvergencije prema Europskoj uniji.

Treći rad *Kreiranje primarnog novca u uvjetima nestabilnosti* autora *I. Lovrinovića, T. Čorića i M. Nakić* zalaže se za tzv. nekonvencionalnu monetarnu politiku Hrvatske narodne banke i reformu transmisijskog mehanizma HNB-a. Autori ukazuju na svjetska iskustva i nužnost aktivne prilagodbe monetarne politike HNB-a promijenjenom globalnom i ekonomskom okruženju.

D. Jakovčević, M. Mihelja Žaja i M. Anđelinović u radu *Globalna kriza i stabilnost bankovnog sustava* ukazuju na uzroke financijske krize, razloge nastanka kao i na razmjere moralnog hazarda i učinkovitosti upravljanja rizicima.

U radu *Monetarna politika i stabilnost bankovnog sektora Bosne i Hercegovine u uvjetima financijske krize*, znanstvenika iz Bosne i Hercegovine, *I.*

Živka i B. Skoke, analizira se stabilnost bankovnog sektora BiH u uvjetima restriktivne monetarne politike vođene prema principima „currency boarda“.

G. Kordić u radu *Reforma međunarodnog monetarnog poretka: tečajna politika za 21. stoljeće*, problematizira tečajne režime u uvjetima nestabilnosti međunarodnog monetarnog poretka i utjecaja financijske krize te ukazuje na moguće nove pristupe i smjernice za buduća kretanja i trendove.

Drugi dio Zbornika *Monetarna i fiskalna politika* sadrži dva rada: *Interakcija hrvatske fiskalne i monetarne politike S. Drezgića* i *Sekundarno tržište državnih vrijednosnica u Republici Hrvatskoj M. Primorca*. Tim se radovima ukazuje na poveznicu monetarne i fiskalne politike. U prvom, autor ukazuje na nužnost usklađenog djelovanja monetarne i fiskalne politike u cilju stabilnosti i razvoja nacionalne ekonomije. U drugom radu analizira se tržište državnih zadužnica i nužnost njegovog produbljivanja, kako zbog važnosti ulagačkih mogućnosti institucionalnih investitora, tako zbog instrumenata provođenja monetarne politike.

U trećem i posljednjem dijelu pod naslovom *Globalna financijska kriza i poraz neoliberalnog kapitalizma* autor B. Lokin u radu *Poraz ekonomskog neoliberalizma* ukazuje na primjenu i učinkovitost neoliberalnog ekonomskog modela u tranzicijskim zemljama, s posebnim osvrtom na monetarni okvir i monetarnu politiku u Republici Hrvatskoj.

Zbornikom se otvara i polemizira složena problematika provođenja monetarne politike u uvjetima globalnih i liberaliziranih novčanih tokova te zakonski i ciljno jasno uređene monetarne politike. Neke od ideja iznesenih u Zborniku predmet su i analiza Banke za međunarodna poravnanja u dijelu inzistiranja i isključivog održanja cilja stabilnosti cijena do složenih međusobno povezanih triju ekonomskih politika, monetarne, fiskalne te regulatorne politike i nadzora financijskog sektora. Ovi složeni međuodnosi s ciljem postizanja financijske stabilnosti i održivog razvoja gospodarskog i financijskog sektora kriju se iza naziva makroprudencijalne regulacije. Financijska kriza otvorila je cjelokupno novo teorijsko i stručno područje koje će u dužem vremenskom razdoblju intrigirati znanstvenu i stručnu javnost.

Zaključno, Zbornik predstavlja značajan doprinos oblikovanju cjelovite ekonomske politike te „brušenju“ pravog i ostvarivog pristupa gospodarskom rastu i rastu zaposlenosti u Hrvatskoj. Time je ovaj Zbornik zanimljiv i koristan zainteresiranoj znanstvenoj i stručnoj javnosti kao i nositeljima ekonomske politike u Republici Hrvatskoj.